DE OOSTPOST.

LETTERKUNDIG, WETENSCHAPPELIJK EN COMMERCIEEL

NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD.

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . *f* 7.50
„ „ „ Java. . . . . . „ 9.—
„ „ „ Buitenbezittingen. . „ 10.—
„ „ „ Nederland. . . . „ 13.—

De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

MAANDAG 11 JANUARIJ.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is *f* 1.— voor elke TIEN WOORDEN: behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

No. 3. ZESDE JAARGANG. 1858.

Bij dit nummer behoort een bijvoegsel.

Wij willen nog eenmaal de aandacht vestigen op *het Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van burgerlijke ambtenaren* en wel, om eene aangelegenheid te bespreken, welke ons niet onbelangrijk is voorgekomen, namelijk de beantwoording der vraag, of bij dat Reglement de geschillen, welke er tusschen de deelgeregtigden en het bestuur mogten ontstaan, over de toepassing van het reglement, aan de beslissing van den dagelijkschen regter al dan niet zijn onttrokken?

Dat er bij de toepassing van een reglement, dat zoo menigvuldige bepalingen behelst, omtrent de voldoening van gewone en buitengewone bijdragen als het onderwerpelijke, dikwijls verschil van gevoelen is en nog dikwijls zal bestaan, zullen wij niet in het breede behoeven te betoogen. Menigvuldig toch zijn de bezwaren, welke door de deelgeregtigden sedert de inwerkingbrenging van het reglement omtrent de individueele toepassing daarvan, bij het bestuur zijn ingebragt.

Omtrent die deelgeregtigden, welke hunne bezoldiging uit 's lands kas ontvangen. zijn door den wetgever de regelen der schuldvergelijking vastgesteld, zijnde bij Art. 23 van het reglement bepaald, dat de bijdragen aan het fonds verschuldigd over tractement, toelage, wachtgeld, pensioen, onderstand of andere doorloopende inkomsten, uit 's lands kas bij de uitbetaling worden ingehouden.

Toetsen wij nu deze bepaling aan de wettelijke regelen omtrent schuldvergelijking, dan stuiten wij op twee zwarigheden, ten eerste omtrent de persoonlijkheid van schuldeischer en schuldenaar en ten tweede omtrent de opeischbaarheid der schuld.

1°. Wie is de schuldeisscher der deelgeregtigden? Het fonds, zamengesteld uit de bijdragen van burgerlijke ambtenaren en daarmede gelijkgestelde personen, tot onderhoud hunner weduwen en weezen, en dus ongetwijfeld een fonds, waarmede 's lands kas niets anders gemeens heeft dan dat zij, als lasthebster van het bestuur van dat fonds, belast is met de inning en nitkeering der gelden.

Wie is de schuldenaar der deelgeregtigden? De Regering, die de ambtenaren tegen bezoldiging in haren dienst heeft gesteld, en die bezoldiging uit 's lands gelden uitbetaalt.

In stede van eenen en denzelfden persoon, zoo als volgens de regelen der schuldvergelijking vereischt wordt, staan hier dus twee verschillende personen als schuldenaar en schuldeischer tegen over de deelgeregtigden.

Men zoude ons hier welligt kunnen tegenwerpen dat de Regering bij de aanstelling harer ambtenaren bedongen heeft dat de laatsten hunne bezoldiging zouden genieten, niet dan tegen betaling hunner bijdragen aan het Weduwen- en Weezenfonds, en dat zoodanig beding, ten behoeve van eenen derden, volgens de wet geoorloofd is, waarop wij echter zouden antwoorden dat, hoezeer wij de wettigheid van zoodanige overeenkomst in geenen deele betwisten, wij echter zeer bewijfelen of zulks in gevallen van schuldvergelijking aan den persoon, die de overeenkomst gemaakt heeft, wel het regt geeft om zoodanige vergelijking te doen gelden.

Deze zwarigheid zal echter voor de deelgeregtigden van minder belang zijn, zoolang er geen geschil bestaat over de hoegrootheid der verschuldigde gewone en buitengewone bijdragen, doch hoe is zoodanige dadelijke vergelijking van schuld bestaanbaar, indien er werkelijk geschil bestaat, iets hetwelk, gelijk wij zoo even beweerden, zeer dikwijls het geval is geweest, en in den vervolge nog worden kan? In geval toch van geschil is de schuld niet verefiend en opeischbaar en alzoo voor geene vergelijking vatbaar.

En wie is nu de Regter, die over zoodanige geschillen uitspraak moet doen? Art. 58 van het Reglement bepaalt, dat het bestuur zonder nadere magtiging beschikt op alle voorkomende zaken, omtrent welke bij het reglement bepalingen zijn gemaakt, en de beslissing niet aan den gouverneur generaal is voorbehouden; en bij datzelfde artikel is het aan iederen belanghebbende vrijgelaten, om zich over eene beschikking van het bestuur bezwaard achtende, deswegen in te roepen de nadere beschikking van den Gouverneur Generaal.

Zoo als wij de zaak tot dus verre beschouwden, zouden wij tot de veronderstelling komen, dat de wetgever, met eenige afwijkingen van het algemeene burgerlijke regt, geschillen, waarvan hier de rede is, heeft willen onttrekken aan den gewonen regter, en de beslissing daarvan heeft opgedragen aan het bestuur van het fonds, behoudens hooger beroep aan de Regering; doch hier stuiten wij op andere bepalingen van het reglement, welke ons tot het maken van geheel tegenovergestelde gevolgtrekkingen zouden doen besluiten.

Wanneer wij namelijk Art. 5, 24 en 62 nalezen, dan vinden wij daarin voorgeschreven dat de facultative deelgeregtigden en zij die geene bezoldiging uit 's lands kas genieten, door *regtsmiddelen* zullen worden genoodzaakt om hunne achterstallige bijdragen aan te zuiveren.

In het Reglement geene buitengewone regtsmiddelen daartoe wordende aangewezen, en aan de besluiten van het bestuur van het fonds en van den Gouverneur Generaal, waarbij door deelgeregtigden ingebragte bezwaren worden beslist, geene kracht van geregtelijke tenuitvoerlegging zijnde toegekend, zoo spreekt het van zelve dat geene andere dan de gewone regtsmiddelen kunnen worden aangewend, welke bestaan in de dagvaarding der achterstallige deelgeregtigden voor hunnen gewonen Regter, die alzoo, alvorens eene veroordeeling tot betaling uittespreken, zal hebben te beslissen of de vordering gegrond of ongegrond is en daartoe van alle mogelijke bij de wet geoorloofde middelen van verdediging van den gedaagden deelgeregtigde moet kennis nemen, zoodat het geval wel niet tot de onmogelijkheden zal behooren dat de uitspraak des gewonen Regters in strijd is met die van het bestuur van het fonds of zelfs met die van den Gouverneur Generaal, ten zij men zoude willen aannemen dat de wetgever, zijne bepalingen daarstellende, de deelgeregtigden die uit 's lands kas bezoldigd worden, in zaken het Weduwen- en Weezenfonds betreffende, aan hunnen dagelijkschen Regter heeft willen onttrekken en daarentegen facultative en niet uit 's lands kas bezoldigd wordende deelgeregtigden, met hunne geschillen betrekkelijk het fonds, naar dien Regter heeft willen overwijzen, hetwelk toch wel niet waarschijnlijk zal zijn.

Zooveel is onzes inziens zeker, dat het besprokene Reglement in de door ons besprokene bepalingen tegenstrijdigheden of althans onduidelijkheden bevat, en dat de wetgever zich meer bepaaldelijk had behooren uittelaten omtrent den bijzonderen aard der door hem bedoelde regtsmiddelen en de kracht van tenuitvoer-

---

BEGRIJPEN EN BEGREPEN WORDEN.

DOOR

N. DONKER.

(*Vervolg.*)

Wel had Gustaaf gelijk toen hij sprak tot zijn broeder: „als je wist wat leed je haar aandoet", want Mevrouw van Wal leed werkelijk, ze leed te meer daar ze niemand met klagen lastig viel. Adolf toch was, hoe vreemd het dan ook geloopen mogt hebben, van oudsher de lieveling zijner moeder geweest, ja, ze had meer sympathie voor den vurigen, trotschen aard haars oudsten zoons, maar juist daarom had het haar te feller gegriefd van dat kind geene liefde te moeten ondervinden, juist daarom was haar hart met wrevel jegens hem vervuld. Daar ze dan ook met niemand sprak over de knagende wond aan haar hart, was er niemand die haar troosten of neêrzetten kon, hare verbeelding had dus geheel vrij spel, en tooverde haar Adolfs afwijkingen en karakter veel erger af, dan de werkelijkheid. De mensch, vooral de hartstogtelijke mensch toch is gewoon, wanneer hij iets tegen iemand heeft, zich steeds op te winden door aan zijn eigen haat of ergernis voedsel te geven, en deze sterke vrouw was boven dergelijke gewone zwakheden niet verheven, veeleer deed ze denken aan het beeld van zoo velen, die, waar ze aan openlijke schande of openlijk ongeluk zijn blootgesteld, door het trotsche hunner houding willen doen gelooven, dat ze nog dezelfden zijn van voorheen. 't Valt moeijelijk immer voor anderen te veinzen, toch worden ze nog wel door velen vaak voor gelukkig gehouden, maar zij die opmerken, weten al te goed dat zulke trotschen juist voor zich zelven het rampzaligst zijn. Evenwel, om daarvan overtuigd te worden, en te zien, hoe dezulken lijden en welke de aanleiding is van zooveel verbeten smart, daartoe is het wel noodig dat men die wanhopige strijders dikwijls, ja dagelijks gadeslaat en Gustaaf had den hevigen strijd zijner moeder met siddering aangestaard.

Ook had de taal van den jongsten broeder diepen indruk gemaakt op het gemoed van den oudsten. Was maar al te waar, dat, sinds hij zijne plannen had moeten laten varen, hij zich overgegeven had aan een [illegible]bandig leven, het verwijt van Gustaaf had hem dus we[illegible]aan de zwakste zijde geraakt, en hij had zich zelven, na het gevoerde gesprek der beide broeders, dikwijls afgevraagd, of iemand die gezondheid en krachten verspilde gelijk hij, alleen omdat hij zijn doel niet bereiken konde, niet een ellendig zwak voorwerp was; dan verviel hij in toorn tegens zich zelven, dan liep hij, alleen op zijne kamer, met groote stappen onrustig heen en weder, en sloeg zich voor het hoofd. Zoo had dan zijn jongere broeder hem moeten opmerkzaam maken, dat hij een onwaardig leven leidde dat mogt, dat zou niet meer! en toch, een eenmaal ingeslagen pad te verlaten, viel zwaar. Gustaaf in den arm nemen — 't was zijns onwaardig, moest hij niet veeleer de leidsman zijns jongeren broeders zijn? Toch, welken weg stond voor hem open? Weder als te voren, zich wijden aan de fabriekszaak? Spanjerd zou hij, meende hij nu, na [illegible] duchten, hij was overtuigd dat die man niet deugde en het zou zijn streven zijn hem te ontmaskeren, maar — Gustaaf was in dien tijd hem verre vooruit gestreefd en [illegible] boven hem — dat ware niet te dulden! Op eenmaal nam hij een kort besluit. Hij begaf zich tot zijne moeder.

Zoo als gewoonlijk was de ontvangst koel, en toen Adolf daar op het punt stond te spreken, was het hem eerst alsof de woorden hem in de keel verstikten.

„Mama, ik heb u wat te vertellen."

„Te vertellen? en wat?"

„Dat het leven mij verveelt, dat daarin verandering komen moet."

„Daarin *moet* ook verandering komen, Adolf, het is al te waar." Streng werden de woorden uitgesproken, en ze verbitterden hem, juist omdat hij gevoelde, dat het verwijt gegrond was. Ware nu die vrouw eene zachtere, meer vrouwelijke geweest, de zoon ware waarschijnlijk opgestoven en had woorden gesproken, die in den mond van het kind tegen zijne ouders onvoegzaam zouden geweest zijn. Bij deze moeder was dergelijke onvoegzaamheid bijna ondenkbaar, en toch ware eene uitbarsting van drift wenschelijker geweest, dan die altijd aanwakkerende inwendige wrevel, die het Adolf onmogelijk maakte om zelfs het geringste zijner moeder kinderlijk aan te nemen.

Adolf zweeg, en balde krampachtig zich de vuist. Eindelijk baanden zich door de op elkander geklemde lippen deze woorden een uitweg: „'t Moet, ja, 't moet!"

Mevrouw van Wal zag hem aan met al de strengheid, die haar gelaat aannemen kon. Ze sprak geen woord, maar haar blik vroeg onwederstaanbaar: „Wat moet?"

En Adolf ontweek dien blik en, terwijl eene korte beweging met den regtarerm aantoonde, dat thans het groote woord er uit *moest*, riep hij: „Ik verlaat u, ik word kunstschilder"

Mevrouw van Wal glimlachte even en zeide alleen „Dwaasheid."

„Neen, ik blijf niet hier, zeg ik u!" riep Adolf driftig.

„En waarom niet?" hernam Mevrouw van Wal, terwijl

legging, welke hij aan de besluiten van het bestuur van het fonds wil hebben toegekend.

Indien wij echter met bescheidenheid ons gevoelen mogen uiten, zoo aarzelen wij niet om de wenschelijkheid op den voorgrond te stellen, dat al de thans door ons besprokene bepalingen uit het Reglement mogen vervallen, om plaats te maken voor den algemeenen regel, dat alle geschillen tusschen de deelgeregtigden en het bestuur van het Weduwen- en Weezenfonds, over de toepassing van het reglement, zullen worden beslist door den dagelijkschen regter der belanghebbende partijen, zijnde dit het eenige middel, waardoor in de schaal van regt en billijkheid de belangen der deelgeregtigden en die van het fonds steeds met de meeste juistheid en onpartijdigheid tegen elkander zullen worden opgewogen.

E. FUHRI.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT

van den 6den *Januarij* 1858, N°. 2.

Bij Koninklijk besluit van den 6den November 1857 no. 47, zijn de na te noemen personen, die zich hebben onderscheiden bij de in 1853 en 1854 plaats gehad hebbende krijgsverrigtingen in de Wester-afdeeling van Borneo, en ten vervolge van Z. M. besluit van den 21sten October 1854 no. 103, alsnog benoemd tot ridders der vierde klasse van de militaire Willems-orde:

de korporaal D. de Vries en de soldaat J. Metz, van het wapen der infanterie, en

de korporaals K. Heijlen en G. J. ter Woord, van het wapen der artillerie, allen van het leger in Oost-Indie.

Civiel Departement.

BENOEMD:

Tot kommies-boekhouder bij het sekwestraat van de weeskamer te Batavia, de eerste klerk bij die kamer O. C. W. Hasselman.

Tot lid bij de sub-kommissie van onderwijs te Soerabaija, R. van Noord Borski, agent van de javasche bank.

IN DIENST GESTELD:

Bij 's lands burgerlijke openbare werken, de door Z. M. den Koning benoemde en onlangs uit Nederland aangekomen aspirant-ingenieur F. Mispelblom Beijer, met bepaling, dat hij werkzaam zal zijn onder de bevelen van den chef der eerste waterstaats-afdeeling en verblijf houden te Batavia.

WEDER IN DIENST GESTELD:

Als opzigter der eerste klasse bij 's lands burgerlijke openbare werken, de van verlof uit Nederland teruggekeerde opzigter der eerste klasse J. J. Carabain, met bepaling, dat hij tijdelijk werkzaam zal zijn in de residentie Bantam, met aanwijzing van Serang tot zijne standplaats.

ONTSLAGEN:

Eervol, wegens vertrek, het lid bij de sub-kommissie van onderwijs te Soerabaya mr. P. F. Filz.

Uit 's lands dienst, de benoemde ondermeester voor de gouvernements lagere school te Banjoemaas J. A. C. Durieux.

BUITEN WERKING GESTELD:

Art. 2 van het besluit van 13 November 1856 no. 37, waarbij de ambtenaar der tweede klasse R. P. van Hengelaar is gesteld ter beschikking van den gouverneur van Sumatras-Westkust voor het binnenlandsch bestuur.

Militair Departement.

BENOEMD:

BIJ DE DIREKTIE DER GENIE.

Tot tweeden kommies (militair ambtenaar der tweede klasse), de kommies-expediteur bij die direktie (militair ambtenaar der derde klasse) J. S. H. Varenkamp.

Tot kommies-expediteur (militair ambtenaar der derde klasse), de adjudant-onderofficier, magazijnmeester bij het algemeen genie-magazijn te Samarang, F. O. Saro.

VERLEEND:

Een tweejarig verlof naar Nederland, aan de kapiteins der infanterie G. P. te Winkel, L. C. C. van Oijen en H. von Ziwet, en aan den kapitein der artillerie P. Schellenbach.

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den eersten luitenant der infanterie, instrukteur bij de onderofficiersschool te Meester-Cornelis, J. W. Auffmorth.

Marine-Departement

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, de eerste kommies bij de hoofdadministratie der marine L. J. Th. Ellinghuijsen.

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de juragan van de gouvernements kruisboot no. 42 J. H. Lufting.

Eervol, uit 's lands dienst, de onderconstructeur bij de marine W. F. van Ommeren.

(*Voor het land.*) De Resident van Soerabaya maakt bij deze bekend, dat op Dinsdag den 19 dezer, des voormiddags ten 10 ure, ten zijnen bureele eene publieke uitbesteding zal worden gehouden, voor den overvoer van Samarang naar Cheribon van 325 stuks HOUTWERKEN, en zulks op de voorwaarden vermeld in de advertentie van den Directeur der Producten en civiele magazijnen dd. 29 December 1857, geïnsereerd in de *Javasche Courant* van den 30 daaraanvolgende No. 104.

Gegadigden worden verzocht hunne inschrijvings-billetten, vóór of uiterlijk op den dag der uitbesteding in te dienen, en daarbij in persoon dan wel bij gemagtigden tegenwoordig te zijn.

Bij afwezigheid komen hunne billetten ook in aanmerking, mits de inschrijving volgens de voorwaarden gedaan zij.

SOERABAYA, *De Resident.*
6 *Januarij* 1858. *Bij afwezigheid,*
(2) *De Assistent Resident,*
J. J. MODDERMAN.

ADVERTENTIEN.

STERFGEVAL.

Op den 25sten December 1857 werd mij, op eene zeer treurige wijze, plotseling door den dood ontrukt, mijne hartelijk geliefde echtgenoote CORNELIA THEODORA BLANCKERS PASQUÉ.

Slechts drie en een half jaar met haar vereenigd, laat zij mij twee kinderen na, die op nog jeugdigen leeftijd, reeds nu hare liefderijke zorgen missen.

Eenige kennisgeving, H. M. N. DE HAAN.
SOERABAYA,
7 *Januarij* 1858. (18)

VENDUTIE.

Op een nader te bepalen dag zullen de ondergeteekenden op publieke vendutie aan de meestbiedenden zonder reserve verkoopen.

Eene partij van **99 stuks Rigamasten,** gesorteerd van af 65 voeten lang bij 24 duim diameter, tot 34 voeten lang bij 9 duim, verwacht wordende per het Nederl. schip *CHRISTINA HELENA*, kapitein C. TJEBBES van *Amsterdam.*

Voor nadere informatie gelieve men zich franco te adresseren aan

(882) P. KERVEL & CO.

VENDUTIE.

Op Dingsdag en *Woensdag den 26sten* en *27sten Januarij* 1858.

Ten huize van den WelEd. Gest. Heer P. VREEDE BIK op *Simpang* te *Soerabaya.*

Van fraaije en hardloopende *Makassar* en *Sandelwood* RIJ- en WAGENPAARDEN (vier spannen), *Europesche* en andere RIJTUIGEN, ZADELS, TUIGEN, enz., eene melkgevende KOE, een STIER en KALF allen van Sijdney-ras; voorts van een netten en goed onderhouden INBOEDEL, bestaande grootendeels uit mahonijhouten *Europesche* en andere MEUBELEN, waaronder een fraai ameublement van massief MAHONYHOUT, bekleed met velours d'Utrecht, groote SPIEGELS en SCHILDERIJEN met prachtige vergulde Parijsche lijsten, SPIEGELKASTEN, TAFELS met marmeren bladen, CANAPÉS, ZITBANKEN, TOILETTEN, LEDIKANTEN enz., enz. Porcelein, kristal, pleet- en ZILVERWERK, waaronder LEPELS en VORKEN van *Europeesch* maaksel, HANG- en TAFELLAMPEN, waaronder bijzonder fraaije MODERATEUR LAMPEN. Een keurig assortiment BLOEMEN, waaronder van zeldzaam voorkomende soorten. Eindelijk een DRAAIBANK en bij behoorende gereedschappen, een toestel voor GALVANO PLASTIEK met chemicalien enz. enz. enz. alles *Zondag* te voren voor een ieder te bezigtigen.

(24)

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

HET STOOMSCHIP PALEMBANG,

Kapt. H. J. ROOSEBOOM.

Vertrekt *Vrijdag den* 15*den dezer* naar SAMARANG en BATAVIA via CHERIBON. Adres bij

De Agenten,
SOERABAYA, B. KOPERSMIT & CO.
11 *Januarij* 1858. (25)

HET STOOMSCHIP MACASSAR,

KAPITEIN F. H. SCHMIDT.

Vertrekt *Zondag den* 17*den dezer,* naar MACASSAR, TIMOR KOEPANG en de MOLUCCOS. Adres bij

SOERABAYA, *De Agenten,*
9 *Januarij* 1858. (27) B. KOPERSMIT & CO.

VERTREK VAN SCHEPEN.

NAAR ROTTERDAM.

ZAL IN HET BEGIN DER VOLGENDE MAAND VERTREKKEN.

Het snelzeilend nieuwgebouwd Nederlandsch-fregatschip

TRITON.

KAPT. F. G. ADRIAANS.

Dit schip, ten prachtigste voor den overvoer van passagiers ingerigt, voert een geëxamineerd geneesheer, terwijl zich tevens eene melkgevende koe aan boord bevindt.

Nadere informatiën en inzage van het plan van dien bodem zijn te bekomen bij de Heeren REIJNST & VINJU te *Batavia*, en alhier bij

(26) ANEMAET & CO.

zij haar best deed al hare moederlijke waardigheid te vertoonen.

„Omdat — omdat ik het hier niet uithouden kán, omdat ik het besterven zou."

Mevrouw van Wal was in haar hart diep gestroffen, nimmer had een harer zoons zóó tot haar durven spreken, het was niet enkel toorn, het was ook diepe smart over de onregtvaardigheid, haar, die niet opgehouden had voor hare kinderen te denken en te handelen, door een van deze aangedaan. Ze had alle moeite niet in tranen uit te barsten, en met een stem, waardoor haars ondanks eenig gevoel heentrilde, hernam ze: „Adolf, ik had meer hulp van je verwacht. Dat het met wil en kracht toch moeijelijk blijft voor een vrouw om alles te besturen, vooral in dit land, waar nog zulke dwaze vooroordeelen omtrent de vrouwen bestaan, daarvan lever ik wel het bewijs, maar dan mogt een moeder toch verlangen, steun bij eigen kinderen te vinden. Onthoudt ge mij die, door de wisselvallige kansen van een kunstenaarsleven te verkiezen boven de meer zekere, die voor je voeten liggen, wil jij, mijn oudste, en, het is maar al te waar, mijn zelfstandigste zoon, 't zij zoo... ik zal je niet weêrhouden, maar dan ook, weet, dat je je moeder verlaten hebt, je moeder, die dat althans nimmer vergeten zou."

Ze verliet haastig de kamer en begaf zich naar haar slaapvertrek. Daar gaf zij zich aan haar smart over en barstte in tranen uit. Allerlei schrikbeelden vertoonden zich voor hare oogen. Ze had in hare veelvuldige betrekkingen te veel ondervinding opgedaan, om niet te begrijpen, welke gevaarlijke wegen voor Adolf thans openstonden, en die droefgeestige gedachten werden door niets verzacht — immers zij was zoo weinig op de hoogte van het waarachtig goedelat in Adolf ook nu nog school, dat zij alleen voor oogen had hoe hij van kwaad tot erger moest vervallen, om eindelijk geheel verloren te gaan. 't Duurde ook niet lang of zelfverwijt verhief zijne krachtige stem. Thans voelde zij dat het haar altijd aan waarachtige teederheid ontbroken had thans werd haar duidelijk, dat van eene moeder meer geëischt mogt worden, dan zij gegeven had. Ze was echter de vrouw niet om lang onder zelfverwijt gebukt te gaan. Zoodra zij zag dat zij een verkeerden weg had ingeslagen, dat zij, wat ze zelve, althans gedeeltelijk, bedorven had, herstellen moest, verkreeg het oog weder gloed.

„Ja," riep zij uit, „vertrekken mag hij niet! zonder afscheid te nemen zal hij niet gaan, en ik wil dat hij blijft!" en zij was alweder met zóó veel kracht, dat vooruit te voorzien was zijn, dat ook thans de weg der teedere vertrouwelijkheid niet door haar ingeslagen zou worden, die weg kan ook niet ingeslagen worden als men *wil.* Mevrouw van Wal had echter besloten en wist zoo als gewoonlijk, zeer goed, hoe ook deze moeijelijkheden *door te breken!*

En Adolf? De woorden zijner moeder hadden eenigen indruk op hem gemaakt. Hij bleef in gedachten verzonken, en als aan den grond genageld. „Doorgetast?" riep hij uit, en eensklaps verliet ook hij het vertrek. Zijn doel was om Gustaaf te spreken, die zich waarschijnlijk op de fabriek moest bevinden. 't Was er vol, zeer vol, en de massa werklieden, die hier hun brood vonden, zouden welligt bij een ander de gedachte hebben kunnen opwekken, dat ook voor hem hier wel een schoon veld te bearbeiden kon zijn; op hem maakte die opeengehoopte, dampende menschenmenigte in de thans te kleine vertrekken een allerongunstigsten indruk, te meer daar hij telkens werd teleur gesteld, als hij den broeder niet ontdekken kon. Hij had in langen tijd de fabriek niet bezocht, hij was niet meer gewoon aan de onaangename verw- en menschenlucht, aan het eentoonig tamelijk luid raderslaan der machines, aan de onbeschaafde manieren en gesprekken van het werkvolk. Hij volhardde in zijn onderzoek om in het uitgestrekte gebouw den broeder te vinden, maar hijgde naar lucht en verademing. Eindelijk kwam hij in de modelkamer, wien zag hij daar? Het voorwerp van zijn haat: Spanjerd in gesprek met een voornaam heer, met wien men vele zaken deed. Vreemd mogt het voorkomen, dat die heer door Spanjerd zelf op *deze* plaats werd rondgeleid, immers het was nimmer de gewoonte om personen, die niet tot het personeel van het etablissement behoorden, ook de modellen te laten zien. Adolf stond een oogenblik stil. Anders was men gewoon Gustaaf met het rondleiden van personen, die de fabriek kwamen bezigtigen, te belasten, waarom had dit ook thans niet plaats? 't Had misschien even weinig te beduiden, als dat Spanjerd buitengewoon, ja kruipend vriendelijk, met ontbloten schedel (de natuur had hem de haren ontroofd en hij zelf had in het tochtige vertrek den hoed afgenomen) en gebogen rug, alles tot de minste kleinigheid, uitlegde — hoe het zij, alles maakte op Adolf zulk een ongunstigen indruk, dat hij met haastige schreden de vunzige fabriek verliet.

Hij haalde weder adem, toen hij in de heerlijke natuur kwam, waar geur en kleur en licht en lucht, alles hem bezielde, alsof hij daar binnen op het punt was geweest, te stikken, en ter elfder ure de redding was aangebroken.

„O hier, hier voelt men zich vrij!" riep hij uit, „hier leeft,

PASSAGE NAAR NEDERLAND.

Wordt aangeboden met het snelzeilende Nederlandsche schip *HONIGBIJ*, Kapt. A. M. van Marion.

Deze bodem, voorzien van allerdoelmatigste inrigtingen, beveelt zich daardoor bijzonder aan zoowel voor familien als enkele personen.

Nadere informatien te bekomen bij

De Agenten

(871) RUYL CRAMER & CO.

Ten gevolge van het overlijden van den heer D. van der Burg Jr., wordt onze *firma* ontbonden, zijnde de Heer C. Vriesendorp belast met de likwidatie der nog uitstaande zaken.

Batavia, VAN DER BURG VRIESENDORP & CO.
31 *December* 1857. (21)

De ondergeteekenden hebben de eer bekend te maken, dat zij op heden alhier hebben opgrigt een **HUIS** van **Handel** en **Commissie Zaken**, onder d *firma* Schimmelpenninck & Co, zijnde de Heer C Vriesendorp mede als deelgenoot in die *firma* te Soerabaya geïnteresseerd.

De Heer J. van der Burg, thans in Europa, treedt op als commanditair deelgenoot in beide *firma's*.

De Heeren G. E. Broekhuis en J. W. Doijer, thans belast met de Generale Procuratie der Soerabayasche firma, hebben die ook te *Batavia*.

Batavia, 1 *Januarij* 1858.

G. SCHIMMELPENNINCK Jr.
W. J. VAN DEN BROEK.
(22) C. VRIESENDORP.

Eene dame van middelbaren leeftijd, onderwijs kunnende geven in de fransche, engelsche en hollandsche taal, zag zich gaarne bij eene fatsoenlijke familie als gouvernante geplaatst.

Goede getuigenis en bewijzen van bekwaamheid kunnen worden overgelegd.

Adres letter I bij de uitgevers van dit blad.

(28)

Bij akte op den laatsten *December* 1857, voor Mr. T. A. Klinkhamer, waarnemend notaris te *Soerabaya* verleden, is tusschen de Heeren Frans Jacob Huibert Baijer, Cornelis Beth en Arend Nicolaas Teengs aangegaan eene vennootschap, ten einde onder de *firma* Baijer & Co, in de fabriek *de volharding* te *Oendaän*, machinerieën, stoom- en andere werktuigen, gegoten en geslagen voorwerpen enz. te vervaardigen, en daarin handel te drijven. Deze vennootschap is aangegaan voor tien jaren aanvangende met 1° *Januarij* 1858, behoudens verlenging. De vennooten zijn gelijkelijk bevoegd de vennootschap aan derden, en derden aan de vennootschap te verbinden, en voor haar te teekenen, doch alleen voor zaken de vennootschap betreffende, terwijl om de Maatschappij als borge te verbinden, de goedkeuring en teekening van alle de vennooten vereischt zal zijn.

BAIJER.
(12) C. BETH.
A. N. TEENGS.

Voor de menigvuldige bewijzen van opregte deelneming, mij betoond bij mijn smartelijk verlies, betuig ik bij dezen mijnen welgemeenden dank.

Soerabaya, H. M. N. DE HAAN.
7 *Januarij* 1858. (19)

Debiteuren en Crediteuren van wijlen den artillerie-werkman Cornelis Reijgers, stamboek nummer 36600, overleden op *den* 6*den Januarij*, worden verzocht binnen drie maanden aangifte te doen, bij

De commissarissen,

L. F. HOJEL, 2*de Luit. der art.*
(17) VAN DER ELST, *art. werkman.*

Bij akte, op den 17den *December* 1857 no. 72, voor den Notaris J. J. Mynssen en getuigen te *Batavia* gepasseerd, hebben de firmas Reijnst & Vinju te *Batavia* en A. van Hoboken & Zonen te *Rotterdam* met den Heer Alettus Johannes Anemaet te *Soerabaya* eene vennootschap aangegaan, tot het drijven van kommissiehandel en administratiezaken te *Soerabaya*, onder de firma Anemaet & Co, waarvan gererende leden zijn de leden der firma Reijnst & Vinju, en de heer A. J. Anemaet, terwijl de firma A. van Hoboken & Zonen te *Rotterdam*, daarin *en kommandite* deelt.

De vennootschap is aangegaan, voor den tijd van drie jaren, te rekenen van Januarij 1858.

Geschiedende deze aankondiging, in voldoening aan Art. 28 van het wetboek van koophandel. (6)

Het kantoor van den Advocaat en Procureur Mr. A. M. Meertens is verplaatst naar de groote rivier, naast de toko van de Gebroeders Kocken. (1)

Het Agentschap van de stoomboot-onderneming van den ondergeteekende is op heden overgegaan bij de Heeren Kopersmit & Co alhier.

Het kantoor blijft evenwel als vroeger in hetzelfde gebouw aan de Oost-zijde van de Kaliemaas.

Soerabaya, W. CORES DE VRIES.
4 *Januarij* 1858. (10)

De ondergeteekenden hebben van af heden een **Handelshuis** opgerigt te Soerabaya.

Batavia,
1 *Januarij* 1858. **B. KOPERSMIT & CO.**

De Heer K. W. van der Weide heeft onze generale volmagt.

Soerabaya, (13)
1 *Januarij* 1858. **B. KOPERSMIT & CO.**

De heer W. H. van Leeuwen is van af heden als deelgenoot in onze firma opgetreden.

Soerabaya, J. F. VAN LEEUWEN & CO.
1 *Januarij* 1858. (8)

BIJ J. M. ECHTER, KOMEDIESTRAAT.

Zijn steeds verkrijgbaar alle soorten van DOODKISTEN, ook belast hij zich met de levering van grafzerken, en steenhouwerswerk, het graveren op steen, het uitsnijden van glas, enz. (23)

BOEKHANDEL VAN E. FUHRI & CO.

FACSIMILE'S der naamteekeningen van de kommissarissen en Gouverneurs-Generaal van Nederlandsch Indië. *f* 10.— rec. (16)

TE HUUR

A *f* 90.— 'smaands, het HUIS naast het Protestantsche Weeshuis, laatst bewoond en te bevragen, bij

(20) J. H. ROSEMEIER.

OP NIEUW ONTVANGEN
FINEST GINGER CORDIAL
OF
GEMBER WIJN.

Algemeen bekend als een voorbehoedmiddel tegen buikziekten en krampen, en vooral *nu* in de westmousson; tegen vermindering van prijs. Bij

(9) DE STURLER & FAGNOTTI.

PANORAMA VAN BRITSCH INDIE,
BIJ VOGELVLUGT.

A *f* 2. — rec. Bij
(3) E. FUHRI & CO.

WISSELS OP NEDERLAND.
(869) Bij FRASER EATON & CO.

WISSELS OP AMSTERDAM.
(518) Bij SCHIMMELPENNINCK & CO.

WISSELS OP NEDERLAND.
(554) Bij RUYL CRAMER & CO.

WISSELS OP AMSTERDAM.
(758) Bij B. J. VAN ECK & CO.

ELASTIEKE BALLEN.
(5) Bij E. FUHRI & CO.

JAVA BODE.

De Ondergeteekenden, Mede-Eigenaren van het dagblad *de Java-Bode*, hebben de eer te berigten, dat de Maatschap tot uitgifte van genoemd Blad, voor gezamenlijke rekening met den Heer W. Bruining, door opzegging van laatstgemelde, op ultimo December aanstaande ontbonden zijnde, deze onderneming voor hunne rekening op dezelfde wijze zal worden voortgezet ter drukkerij van den Eerst-Ondergeteekende, die even als vroeger met de Administratie van het blad zal blijven belast.

H. H. Inteekenaren op *de Java-Bode*, die geneigd zijn met hun abonnement voor het eerste halfjaar 1858 voort te gaan, worden beleefd verzocht, hiervan zoo spoedig mogelijk aan den Eerst-Ondergeteekende kennis te geven, en hem de gelden daarvoor *Franco* toe te zenden, opdat de Uitgevers in staat gesteld mogen worden, de oplage bij tijds te regelen.

PRIJS VOOR HET EERSTE HALFJAAR.

voor Batavia.	*f* 12,50
„ Java.	„ 15.—
„ de Buitenbezittingen.	„ 17,50
„ Nederland.	„ 22,50

Batavia, H. M. VAN DORP. (774)
14 *November* 1857. VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

De Inteekening en storting voor dit Blad kan ook geschieden bij V. H. Noman Kolff & Co en G. C. T. van Dorp te Samarang en E. Fuhri & Co te Soerabaya.

---

ademt men!" Hij schrok van dien uitroep, vreezende gehoord te zullen worden, hij keek op, hij was alleen. Vrij zijn, dat denkbeeld bezielde hem meer en meer, waarom *zou* hij niet vrij kunnen zijn? waarom zou hij zich niet eene geheel nieuwe maatschappij, een geheel nieuw leven kiezen? Van het oogenblik, dat hij zich vrij zou kunnen bewegen, zou hij zijne famielje dwingen om hem te achten. Ja, 't was een grootsch, een heerlijk plan! Welnu dan, weg met die massa, die achter hem lag, en die, hem slechts in den weg stond, om iets grootsch tot stand te brengen. Snel vloog hij naar zijne kamer, maakte in één uur tijds alles in gereedheid om af te reizen, en had de knop der voordeur in de hand om voor langen tijd het ouderlijk huis vaarwel te zeggen, toen hem in de gedachte kwam, dat hij zijn broeder geen vaarwel had gezegd, zijn broeder met wien hij juist nu op een beteren voet stond, dan ooit te voren. Toch, het besluit was eenmaal genomen, hij vreesde voor alles wat hem daarvan terug brengen kon, en terwijl hij zijn geweten in slaap suste met deze woorden: „hij zou mij toch niet begrijpen," verliet hij de stad, zonder iemand iets van zijn ware voornemen te melden.

Een paar uren later kwam Gustaaf te huis, hij had gehoord, dat zijn broeder hem op de fabriek gezocht had, en was, zoo spoedig het hem mogelijk was geweest, Adolf gaan opzoeken. Hij vond hem niet, vroeg overal naar hem, en het bleek ras, dat Adolf de stad was uitgegaan en te veel bagage had medegenomen om spoedig terug te komen. Een somber voorgevoel vervulde hem, hij liep naar zijne moeder.

„Gustaaf," sprak deze op gejaagden toon, „zeg mij om Gods wil, waar is je broer?"

„Ik weet het niet, moeder," sprak hij, maar met ontstelde gelaat.

„Lieg mij niet voor!" riep ze hevig uit, „waar is hij?"

„De stad uit moeder, meer weet ik niet."

„Groote God!" was het eenige wat de vrouw uitgillen kon. Toen lag ze voorover als wezenloos op den grond. Wel was haar kracht gebroken.

Ja, de kracht van Mevrouw van Wal was gebroken en wel voor langen tijd. Ze was doodelijk krank geworden en gedurende verscheiden weken vreesde men voor het behoud van haar leven.

Gustaaf was nu diep beklagenswaardig. De wonde, hem toegebragt door Hermine, bloedde nog, de ellendige toestand zijner moeder ging hem na aan 't harte, en terwijl die moeder elken dag bezwijken kon, wist hij niet waar Adolf zich bevond, want deze, met het geheel nieuwe ideaal voor oogen, van zich een naam te verwerven door kunst, en dan zijne famielje te dwingen om hem de achting te hergeven, die hij verbeurd had — deze was in zijn overijver zoo ver gegaan, van zelfs niet te melden waar hij gebleven was. Door dien overijver waande hij zijn kracht te toonen, terwijl toch de grondslag daarvan niets anders was, dan de vrees van niet standvastig te blijven en wat is vrees anders dan zwakheid! ook, wanneer wij het ruim opvatten, wat is de vertoontng der menschelijke kracht anders, dan de verschillende uitingen der menschelijke zwakheid!

Hoe treurig echter Gustaafs toestand moet zijn, de tijd was reeds voorbij dat hij, waar rampen hem troffen, de armen moedeloos sinken liet. Hij scheen door de ongelukken gehard te zijn geworden, hij was fier gelijk de moeder, maar, bij het verschil van karakter, moest die fierheid zich op andere wijze openbaren. Hij dacht er even weinig als weleer aan, om zich een pad te banen door zoo vele barrikaden, die den weg tot geluk versperden, hij wilde slechts blijven waar hij stond, maar dan ook zonder hoofd of knieën te buigen en in de volle wapenrusting zijner eer. Hij had niet, gelijk Adolf, het doortastende en hevige met de moedermelk ingezogen, hij had zich veeleer door bedaarde erkenning harer edele karaktertrekken, die hij steeds bewonderd had, haar waardigheid in alle omstandigheden eigen gemaakt. Slechts vertoonde zich die bij hem in berusting en in het standvastig volgen van den eenmaal gekozen weg, terwijl bij haar elke nieuwe tegenspoed een prikkel was tot nieuwe handelingen, dikwijls even snel in het brein geboren als in de werkelijkheid. Handelen en denken was bij haar één, en in dit opzigt zou de oudste zoon haar volmaakt evenbeeld kunnen genoemd worden, zoo men immer van Adolf getuigen kon, wat van de moeder in den regel gold, dat die daden de schoonste getnigenis harer gedachten waren. Had Gustaaf eene gewone vrouw tot moeder gehad, hij ware waarschijnlijk het evenbeeld zijns vaders geworden, iemand met gezond verstand begaafd, maar zonder fikschheid van karakter of kracht van wil — hier echter waar de vrouw den man zóó zeer overschaduwde, kon het moeijelijk anders, of zij moest ook op den stillen, in zijne kindschheid ziekelijken en daardoor niet weinig droomerigen, hier synoniem met denkenden knaap den grootsten invloed uitoefenen. Die invloed werkte weldadig, maar kon toch niet geheel het eigenaardige van zijn karakter uitwisschen. Ook behoort er tot handelen òf eene mate van zelfvertrouwen (die noch door Mevrouw van Wal, noch door Spanjerd kon worden opgewekt) óf wel een zeer bijzondere prikkel. (*Wordt vervolgd.*)

VERKRIJGBAAR BIJ DE BOEKVERKOOPERS

E. FUHRI & CO.

KAIZER. De sterrenhemel. 2 dln.
BURMEISTER. Geschiedenis der schepping.
WEILAND. Woordenboek. 5 dln.
IDEM. Spraakkunst. (4)

DE ONDERGETEEKENDEN HEBBEN ONTVANGEN:

Een ruim en goed gesorteerd factuur KANTOOR-BOEKEN, fijn POST- en MAIL-PAPIER in-8vo en in-4to, DIAMANT PENNEN in verschillenden vorm, stalen PENNEN en fraaije PENHOUDERS, LAK voor dit klimaat, ENVELOPPEN, van linnen en van papier, blaauw en wit, VISITEKAARTJES, porcelein CARTON, zwarte SCHRIJF-INKT, POMP-INTKOKERS, carmijn en blaauwe INKT, enz.

(2) E. FUHRI & CO.

SOERABAYA, den 11den Januarij 1858.

BATAVIA. — Sedert 14 dagen heeft de weersgesteldheid veel van die in den droogen mousson. Ook in de bovenlanden schijnt het weinig te regenen, want de waterstand in de rivieren is buitengewoon laag.

Waarschijnlijk zal het laatste kwartier (7de) verandering brengen. Dit is ook voor het padiegewas te wenschen.

(*Bat. Handelsblad.*)

KEDIRI *den 18den December.* — Dezer dagen zijn de rivieren Brantas en Kediri tot eene tot dusver niet gekende hoogte gestegen en buiten hare oevers getreden.

Op eenige plaatsen van den grooten postweg tusschen Kediri en Kertosono stond het water, dien ten gevolge, bij afwisseling van 2 tot 4 voeten hoog; eenige bruggen hebben daardoor schade geleden.

De schade schijnt echter van weinig belang en zal spoedig hersteld zijn.

MENADO. — Op den 30sten Augustus jl., des avonds om half negen ure, en op den 1sten September, des middags half vier ure, werden hier schokken van aardbeving waargenomen.

De eerste werd te Gorontalo vrij sterk gevoeld.

BANDA. — Gedurende de eerste helft van de maand October 1857 was het weder hier buitengewoon droog en warm; de andere helft dier maand bragt daarin verandering en er vielen alstoen dagelijks zware regens.

In den morgen van den 22sten October, omstreeks 3½ ure, werd een' ligte schok van aardbeving gevoeld in eene horizontale rigting.

De oogst der notenmuskaat heeft over de maand October in de onderscheidene perken bedragen 2,191,385 notenpitten, uitmakende omstreeks 17,532 ponden noten en 4,383 ponden foelie.

TERNATE. — In den morgen van den 18den November 1857, omstreeks 4½ ure, werd hier een ligte schok van aardbeving waargenomen.

Bij het wassen der maan was de zee, zooals in dezen tijd des jaars meestal plaats heeft, zeer onstuimig en hoog; de deining bereikte eene aan de oudste ingezetenen ongekende hoogte en vernielde het zeehoofd, beschoeijingen, wegen enz.

In de kasematten binnen het fort waren 29 Soloksche zeeroovers, verdeeld bij troepen van zes, opgesloten, aan wie in den morgen van den 25sten November het doodvonnis zou worden ten uitvoer gelegd.

In den nacht vóór dat de teregtstelling moest plaats vinden, hebben 17 dier roovers zich uit de voetblokken en van hunne boeijen weten te bevrijden en pogingen in het werk gesteld om te ontvlugten.

Daar zij volstandig weigerden zich over te geven en zich, met alles onder hun bereik, wanhopig verdedigden, is men genoodzaakt geweest van vuurwapenen gebruik te maken, waardoor negen roovers zijn nedergelegd. Aan de overigen is het doodvonnis voltrokken.

TIMOR. — Het weder was hier gedurende de maand October 1857 zeer warm en drukkend.

De prijzen der levensmiddelen waren nog vrij hoog. De rijst kostte *ƒ* 6 en de padi *ƒ* 3 de pikol. De aanvoeren waren gering.

De rust werd niet gestoord. Het bleek meer en meer, dat de laatste krijgsverrigtingen eenen goeden indruk hebben nagelaten.

De post te Paritti werd voorloopig nog door Rottinesche hulptroepen bewaakt en bezet. Dit achtte men vooral noodig om de holledoers, die vroeger te Paritti gevestigd waren en daar de rystvelden bebouwden, doch zich door de aanhoudende invallen van het bergvolk van daar verwijderd hadden, tot den terugkeer derwaarts aan te moedigen, om de schoone en rijkelijk van water voorziene vlakte van Paritti op nieuw te bebouwen en daardoor, zoo mogelijk, ruimer in de voedingsmiddelen op Koepang te voorzien.

(*Java Court.*)

ENGELAND.

De kommandant en de schipper van de „*Transit*", welk oorlogschip men zich zal herinneren dat voor eenige maanden in de nabijheid van Banka op eene klip heeft gestooten en aldus is verongelukt, terwijl een aantal voor Calcutta bestemde troepen aan boord waren, hebben voor eenen krijgsraad teregt gestaan. — Na hunne verantwoording te hebben gehoord, heeft de krijgsraad hun veel lof gegeven omtrent de wijze waarop zij gehandeld hadden, nadat het vaartuig had gestooten, doch hen veroordeeld „om gestrengelijk te worden berispt, wegens het te groot „vertrouwen dat zij hebben gesteld in de kaarten van de „admiraliteit." Eenige Hollandsche kaarten waren te berde gebragt, waaruit bewezen werd dat die van de admiraliteit zeer onjuist waren. De admiraliteit echter werd niet berispt wegens de fouten in hare kaarten, noch wegens het ongeluk van den „*Transit*" dat er een gevolg van was.

— Eene dergelijke regtvaardigheid vond dezer dagen ook in Rusland plaats. In den loop van het vorige jaar verliet eene vloot van vier schepen de haven van Cronstadt, een van welke, de „*Lefort*", omsloeg en, in het gezigt van de drie overige schepen, met man en muis verging, toen de kleine vloot nog naauwelijks in de Oostzee was. — De groothertog Constantijn, groot-admiraal van Rusland, zond hierop zijn degen aan den Czar, die hem dezelve terug zond met eenen zeer vleijenden brief — doch de admiraal kommandant van de kleine vloot, waarvan de „*Lefort*" een deel uitmaakte, werd gedegradeerd tot den rang van *gemeen matroos*, voor het verlies van een schip waarmede hij niets meer had te maken als de kommandant van de „*Transit*" met de fouten die de Admiraliteit van Engeland maakte in de zeekaarten, die welligt reeds voor 's mans geboorte werden opgemaakt en gedrukt.

— Een ieder heeft gehoord van het énorme stoomschip dat aan de oevers van de Theems wordt gebouwd, de *Great-Eastern*. Deze mammouth onder de schepen is nu zooverre gereed, dat men op den 5den November eene poging heeft gedaan om dezelve te water te laten, hetgeen niet gelukt is, hoewel het zich laat aanzien dat eene volgende poging met volmaakt goeden uitslag zal worden bekroond. — Een gevaarte van 692 voet lang, 83 voet breed, en 61 voet hoog, dat meer dan 12000 ton (vier en twintig millioen ponden) weegt, in beweging te brengen, is geen gewoon werk, en zou het zelfs van eenen Brunel te veel gevergd zijn, wanneer men vorderde dat hij, bij zulk een nog nimmer ondernomen werk, zich tegen alle mogelijke toevallen zoude vrijwaren. Het schip ligt langs den oever zoodat het zijdelings moet worden te water gebragt, en daartoe is het gebouwd op twee massive ijzeren stoelen die langs de zeer sterke, in de rivier afloopende, houten stapel zouden afglijden en aldus met het vaartuig mede te water zouden gaan. — Ten einde het schip in evenwigt te houden, was eene afzonderlijke zeer ingewikkelde houten toestel gemaakt, terwijl de ijzeren stoelen bij het afglijden werden bestuurd door een hijdraulisch werktuig, en zoo was het ijzeren zeegevaarte, dat voortaan den naam van *Leviathan* zal dragen, gereed om te water te worden gelaten. De hydraulische machinerie werd in werking gebragt, en het schip verschoof drie voeten aan de boeg, doch het achtereinde bleef onbewegelijk liggen, waarop meer kracht werd aangewend. Ongelukkiglijk had men verzuimd eene der ketenen, die het gevaarte moesten tegenhouden, vooraf aantehalen, en vloog het achtereind dien ten gevolge met geweld vier voet en drie duim vooruit. — Wonder dat de keten het hield! ware die op dat oogenblik gebroken, dan waren ook honderden menschenlevens er mede gemoeid geweest, want dan zou het énorme vaartuig, zonder eenige noemenswaardige belemmering zich in de rivier hebben geslingerd, waar booten en andere kleine vaartuigen met aanschouwers zich verdrongen.

Zoo als het nu is afgeloopen, hebben een zestal ongelukkigen, die aan de machine stonden, er het leven bij ingeschoten; terwijl de anderen in allerijl zich uit de voeten maakten; eenige weinigen slechts hielden manmoedig stand en door medewerking van hen die aan de andere machine stonden, werden zij de redders van een aantal menschenlevens en, betrekkelijk, ook van het schip.

Op nieuw zette men de machine aan, doch ditmaal met inachtname van alle mogelijke voorzorgen, zoodat het breken van den keten, die deze keer in 't midden doorbrak geen ongeluk ten gevolge had. Voor men de keten weder behoorlijk kon lasschen, was het water te laag geworden, om verder aan de uitvoering van het plan te denken, en zou men daarmede geen voortgang maken tot het volgende springgetijde, op den 20 December, daartoe weder eene schoone gelegenheid zoude aanbieden.

Het is thans bepaald dat de *Leviathan* deszelfs eerste reis zal maken naar Noord Amerika waarheen het bevracht is door de Grand Trunk Railway Maatschappij van Canada. De plaats van bestemming is Portland. — Het doel van deze reis is gedeeltelijk een door genoemde maatschappij gevormd plan, om op zeer uitgebreide schaal landverhuizers naar Amerika overtebrengen; terwijl tevens aan touristen de gelegenheid wordt aangeboden om een reisje naar de Vereenigde Staten te maken, daar vijf weken te blijven, en weder naar Engeland terugte keeren voor plus minus 70 pond sterling i. e. *ƒ* 840 Ned. Courant met inbegrip van de uit en thuis passage en verblijfkosten in Amerika

FRANKRIJK.

— Veel sensatie is te Parijs veroorzaakt door de regterlijke vervolging der voormalige geëmploijeerden aan den Noorder spoorweg, Carpentier en Grellet c. s., wier langdurige schuilhouding in Noord-Amerika, en moeijelijke uitlevering, reeds zooveel opschudding hebben gebaard. Uit de beangwekkende akte van beschuldiging en verderen loop van het proces, is het o. a. gebleken, dat Carpentier, kassier der Maatschappij, in overleg met een ander geëmploijeerde, aanzienlijke waarden had ontvreemd, ten einde de verliezen hunner buitensporige beursspeculatien te dekken, terwijl een ander der geëmploijeerden, dien zij tot hun geheim hadden moeten inlaten, op eigen gelegenheid zoowel henzelven als de Maatschappij had bestolen. De gezamenlijk waarde dezer ontvreemdingen bedroeg niet minder dan ca 9 millioen franken, zoowel aan aandeelen als aan obliatien en contanten.

De aandeelen waren uit ijzeren kisten en brandkasten geligt, waarin zij, onder dubbele of driedubbele sluiting, aan de Maatschappij waren toevertrouwd. Den heer Rothschild alleen, (welk later, gelijk bekend is, heeft verklaard dit verlies geheelte willen dragen), waren ca 5000 aandeelen ontvreemd. Andere blanco aandeelen waren uit dergelijke depôts van andeelhouders geligt. (Het is namelijk de gewoonte, datle eigenaars van aanzienlijke partijen blanco-aandeelen, die aan de Maatschappij ter bewaring geven.) De obligatien ware gesneden uit de registers, waarin zij aan den kassier, te negociering, naar gelang der behoeften der Maatschappij, waren toevertrouwd; en de verduistering van contanten was door middel van valsche posten in de boeken gemaskeerd. Men verwondert zich dat de commissarissen en de hoofd-directie der Maatschappij dergelijke praktijken, die sedert geruimen tijd waren voortgezet, niet vroeger hebben ontdekt. Hoe het zij, de beschuldigden zijn, deels tot eenige jaren gevangenisstraf, deels tot tuchthuisstraf veroordeeld: alsmede tot teruggave der ontvreemde millioenen.

— De zaak van de telegraaf- en spoorweg-verbinding met Engelsch Indie wordt door den *Constitutionel* aldus voorgesteld.

Reeds een geruimen tijd geleden was door een Engelschman, Gisborne, een project gemaakt tot den aanleg eener telegraaflinie die, van Constantinopel uitgaande, onder zee naar Egypte en van daar langs de Roode Zee, tot aan Engelsch Indië zoude reiken. Van de Porte, en ook, met eenige moeite van Egypte, was de noodige concessie verkregen; de Engelsch Oost-Indische Compagnie ondersteunde de zaak ten sterkste, en het gouvernement zoude een minimum van rente aan de aandeelhouders waarborgen. De zaak was dus zoo goed als geregeld. In dat oogenblik echter komt het plan van den heer De Lesseps in de wereld, tot doorsnijding van de landengte van Suez: dit plan, als door een Franschman geopperd, ontmoet den hevigsten tegenstand van de zijde des Engelschen gezants te Constantinopel, den bekenden Lord Stratford de Redcliffe. Tot meerdere tegenwerking wordt nu door dezen een andere verbinding, per spoorweg, langs den Euphraat, vooropgezet en aangewakkerd, ofschoon dit ontwerp op technische gronden veel minder aannemelijk was. Dit plan vond weinig bijval in de publieke meening, en om dien te vergrooten, werd er het ontwerp der Euphraat-telegraaflijn als bijzaak aan verbonden, en werd Lord Palmerston overgehaald, om ten gunste van dit plan, het oude van Gisborne te laten varen. Nu echter breekt de Indische opstand uit, en algemeen is de kreet om betere communicatie-middelen met den zetel des opstands. Daar nu de bezwaren van de Euphraat-linie meer en meer waren gebleken, en een toegezegde rijks-garantie van 6 pCt. geen kapitalen had doen vinden, werdt het gouvernement er eindelijk weer toe gebragt, het plan van Gisborne weder op te vatten, hetwelk thans met magt zou ten uitvoer gebragt worden, doch niet dan na verlies van veel kostbaren tijd. Het plan bestaat vooreerst in eene verbinding met de linie die reeds Egypte doorsnijdt. Vandaar zou de lijn zich gedeeltelijk langs de Westzijde der Roode zee uitstrekken, vervolgens de zee oversteken, en op de Arabische kust overgaan, over Mekka tot Aden reikende. Van daar naar de Perzische golf, van waar de lijn zich aan het reeds bestaande Engelsch-Indische telegraaf-net zoude aansluiten. De kosten worden op ca. 8 millioen guldens geraamd. Het plan, hetwelk zeer geroemd wordt, brengt mede dat men voor een gebruik der lijn niet naar de geheele voltooijing zal behoeven te wachten, doch dat de gedeelten der linie, naarmate zij van station tot station worden aangelegd, successivelijk op doelmatige wijze in gebruik zullen kunnen komen.

Bij dezen voordeeligen stand der zaken voor Egypte om het verbindingspunt voor de Indische telegraaflijn te worden, gaat ook het plan van den heer de Lesseps voort met algemeene toejuiching te ontmoeten. Eene overweging van dit plan was een der punten welke door de Fransche regering aan de beraadslagingen der departementale raden voor hunne tegenwoordige zitting waren onderworpen. Van deze ligchamen zijn zeer vele verklaringen ten voordeele van het plan ingekomen, het gouvernement verzoekende daaraan alle ondersteuning te willen schenken. Oostenrijk steunt het plan thans officieel, en ook in Engeland is de algemeene opinie meer en meer gunstig gestemd.

Het is bekend hoe nagenoeg alle kamers van koophandel in de voornaamste steden van dit rijk de zaak ondersteunen. Maar naast die verklaringen van particuliere ligchamen stond de verklaring van Palmerston, dat de zaak ondoenlijk was, dat de Engelsche regering er bepaaldelijk tegen was, en dat de kapitalisten hun belang niet begrepen. Deze zienswijze, bevreemdend genoeg in een land waar men tot nu toe steeds gewoon was om de beoordeeling over de winstgevende kansen eener zaak aan de kapitalisten zelve over te laten, wordt meer en meer impopulair in Engeland. Aan dien persoonlijken tegenzin des ministers wordt het dan ook toegeschreven dat de Engelsche regering langen tijd geweigerd heeft, de vergunning der Egyptische regering te vragen om de naar Indië bestemde troepen over Suez te mogen transporteren. De publieke opinie deed zich luide tegen den minister hooren, en het gezond verstand schijnt eindelijk het vooroordeel overwonnen te hebben, daar het transport thans langs dezen korteren weg plaats vindt. Luide beklaagt men zich dat zulks niet van den beginne af geschied is, 't geen veel geld en menschenlevens had kunnen sparen.

— In *Piëmont* is de doorsnijding van den Mont-Cenis begonnen. Een tunnel van 12 kilometers, ruim 2 uur gaans, zal den weg daarstellen, waardoor Italie, ook langs dezen N. Westelijken kant, met Parijs en het Europeesche spoorwegnet in verbinding komt.

HET PLANTEN, OPKWEEKEN EN DE VERDERE BEHANDELING VAN DEN DRUIVENBOOM IN TROPISCHE KLIMATEN.

Door eene welwillende hand zijn wij in staat gesteld de navolgende aanwijzingen mede te deelen, nopens het aankweeken van den druivenboom in deze gewesten, welke wij in het belang van den tuinbouw niet onbelangrijk achten, aangezien, naar ons verzekerd is, het opvolgen dezer voorschriften, de beste uitkomsten ter veredeling van den wijngaard heeft opgeleverd.

Het is van algemeene bekendheid dat de druivenboom in het gematigde klimaat te huis behoort; echter neemt zulks niet weg dat dezelve in Indie, met eenige meerdere zorg, even goed kan voortgeplant worden, en zelfs overheerlijke vruchten dragen, zoo als reeds op eenige plaatsen het geval is.

De beste en overheerlijkste druiven treft men thans aan op Sumatra, Celebes en in de Molukkos, waarvan velen in grootte en smaak kunnen wedijveren met die welke Europa voortbrengt.

Aan velen is echter het planten en de verdere behandeling van dezen boom geheel onbekend, waarom ik niet twijfel of het volgende voorschrift daaromtrent, bij ondervinding opgedaan, zal niet onwelkom zijn aan liefhebbers der edele druif.

Men begint met het daarstellen van een gemetselde bak, twee voet boven den grond, zes voet □ hebbende, van eene halfsteens muur opgetrokken, en waarvan alle zijden moeten bepleisterd worden met tras, dewijl zulks de koelte bevordert.

Is men op plaatsen alwaar riveersteenen van ongeveer ¾ voet lengte te verkrijgen zijn, dan maakt men hiervan een rondo, twee voet boven den grond, waarvan de middellijn vijf voet moet zijn; deze rondo's zijn te verkiezen boven de gemetselde bakken.

De grond in deze bak of rondo moet twee voet omgepatjold en daaruit gehaald worden, waarna dezeve aangevuld wordt met zuivere tuinaarde, vermengd voor ⅙ gedeelte met oude koemest, of bij gebrek hieraan met oude paardenmest, waar de branderige zelfstandigheden uit zijn.

Deze aarde moet, ten minste twee maal 's jaars door versche vervangen worden, daarbij zorgdragende de wortels des booms niet te beschadigen.

In het midden van gemelde bak of rondo plant men twee druivenstekken op eene rij, doch een voet van elkander, de helft der stek in den grond stekende, en bedekt dezelve gedurende 8 à 10 dagen met katjang matten voor de hevige warmte; dezelve moeten de lengte hebben van een voet, worden schuins in den grond gezet, waarna de aarde eenigzints vast aangedrukt wordt.

Deze stekken moeten afgesneden worden van druiventakken welke niet ouder zijn dan twee jaar.

Na verloop van 10 à 12 dagen loopen deze stekken uit en krijgen onderscheidene uitspruitsels, waarvan men slechts van iedere stek eene tak laat blijven, en naar boven loopen, terwijl men de overige voorzigtig afsnijdt telkens wanneer zij uitspruiten.

Om het oploopen der takken gemakkelijk te maken, brengt men eene ladder van dun gespleten bamboes aan, en plaatst die zoo dat de boom schuins opwaarts kan loopen.

Veel zorg wordt thans vereischt om den boom dagelijks te zuiveren van de mieren, welke op de uitspruitsels azen, daar zulks de spoedige opkomst derzelve zeer belemmert.

Thans gaat men over tot het maken van eene stellaadje, waarop de druivenboom komt te liggen, volgenderwijze ingerigt:

Men neemt negen djattiehouten stijlen, waarvan men drie in eene rij op zes voet van elkander plaatst en de overige zes daar tegen over, zoodat het gezamentlijk een □ van 12 à 13 voet geeft, en deze stijlen bevestigt men aan elkander, door er boven op djattiehouten latten aan te brengen die op dezelve vast gespijkerd worden.

De dwarslatten welke los moeten liggen en verschuifbaar zijn, neemt men van gespleten pinangboomen of ook van djattie of eene andere goede houtsoort.

Deze stijlen en het raam daarop worden bij voorkeur van een goede en sterke houtsoort, bestand tegen regen, genomen, op dat zij eenige jaren kunnen volstaan, daar zeer ligt met het aanbrengen van een nieuw raam door onverschillige behandeling de boom beschadigd wordt.

Tot conserveering der houten stijlen zet men dezelve in steenen bakken, doch zoo dat het geheele raam goed vast staat.

De stijlen moeten de hoogte hebben van zeven voet, en naar gelang de boom ouder wordt en zich uitbreidt, kan men het raam verlengen.

In de nabijheid des booms mogen geene andere boomen of bloemen geplant worden, en onder het raam de aarde steeds van gras enz. gezuiverd worden, om, zoo veel mogelijk is, de mieren en ander ongedierte van dezelve verwijderd te houden.

Naar gelang nu de takken der geplante stekken opwaarts klimmen, moet men dezelve beneden voorzigtig ontdoen van hunne bladeren en al de takjes die uitkomen, daar uit deze tak geene andere mogen uitloopen, voordat zij op het raam is gelegd en dus de lengte van zeven voet heeft, waarna men alle de takken die hij nu verkrijgt laat doorgroeijen, dezelve zoo veel mogelijk in eene voorwaartsche en eenigzints schuinsche rigting naast elkander leggende en voorzigtig vastbindende, zorgende dat ieder tak op zich zelve blijft en zij zich niet in elkander verwarren, daar zulks het behoorlijk snoeijen anders zoude belemmeren.

Is de druivenboom geplant in bergklimaat, dan is hij na verloop van zes maanden reeds zoo toegenomen dat hij voor de eerste maal kan gesnoeid worden; op warmere plaatsen heeft zulks eerst na 8 à 9 maanden plaats.

Het snoeijen heeft volgenderwijze plaats.

Men neemt de dikste takken en zoekt de plaatsen waar zij de dikte van eenen vinger hebben, daar worden zij afgesneden, vervolgens blijven er eenige takken over, welke die dikte niet hebben verkregen, en deze snijdt men af op 1 à 1½ voet van de dikke tak waaruit zij voortspruiten.

Te gelijker tijd met het snoeijen des booms ontdoet men denzelven van alle zijne nog aanwezige bladeren om het spoedig uitloopen te bevorderen.

Deze snoeijing moet steeds bij wassende maan plaats hebben.

Daarna overtuigt men zich dat alle de takken behoorlijk en digt naast elkander liggen en er zich geene mieren of nesten in bevinden.

De takken beginnen vervolgens na 3 à 5 dagen uitteloopen en na 14 dagen ziet men reeds den boom vol bladeren en tevens de bloeisems der druiven.

Voor de eerste maal dat de boom gesnoeid wordt, komen er hoogstens 20 à 25 trossen aan, doch na iedere herhaalde snoeijing vermeerdert zulks naar gelang de boom ouder wordt, en de takken zich vermenigvuldigen; zoo zijn er op Sumatra en Celebes wijngaarden aangelegd, bestaande uit slechts twee boomen die tot 800 druiventrossen opleverеij, doch zulks hangt veel af van het behoorlijk snoeijen en de goede zorg die men er aan besteden moet.

Zoodra de trossen drie weken oud zijn, trekt men dezelve voorzigtig van tusschen de bladeren uit, en laat hen zoodanig tusschen de latten inhangen, dat zij goed zigtbaar zijn en alzoo onder de bladeren komen te hangen.

De druiven moeten rijp worden buiten de zon, als dan worden zij zoet, zijn zij echter aan de zon blootgesteld dan worden zij goudgeel van kleur doch blijven hard en zuur.

Men zorgt vervolgens dat er geene trossen op de latten blijven liggen, hetgeen te gemakkelijker te bewerkstelligen is daar deze latten verschuifbaar zijn.

Om nu mooije trossen en groote druiven te krijgen, knipt men voorzigtig eenige druiven tusschen de tros uit, waardoor de overblijvende grooter worden.

Gewoonlijk worden de druiven eerst rijp na 7 à 8 weken, nadat de boom gesnoeid is, en wanneer zij zoet beginnen te worden, zijn er vele kleine vogels, die daarop azen. Zulks kan men voorkomen door de trossen bij tijds in zakken te hangen.

Zijn de druiven geplukt dan geeft men eene rust aan den boom van eene maand in het berg klimaat, doch op de warmere plaatsen van zes weken, waarop dezelve op nieuw gesnoeid wordt.

Thans worden alle de nieuwe takken die hij na de eerst snoeijing heeft verkregen voorbij het derde lid afgesneden in diervoege dat na elke snoeijing iedere tak drie lede langer word, en telkens de nieuwe takken welke uitloope bij het derde lid worden gesnoeid. Van deze behoorlijk snoeijing hangt het geheel af of de boom weinige of ve vruchten draagt, daar men op vele plaatsen druivenboom aantreft, wier snoeijing en behandeling veel te wensch overlaat, en die daardoor weinig of geene vruchten drage

Na deze tweede snoeijing vereischen de boom en vruc ten weder dezelfde zorg en behandeling als hiervoren opgegeven, het welk na iedere snoeijing herhaald mo worden.

Daar men in den regentijd zoete druiven verkrijgt, mo men den boom voor het laatst in de maand November sno jen, zoo dat de druiven tegen het begin van Januarij ri kunnen zijn, alvorens de zware regens doorkomen; verv gens laat men den boom twee maanden rusten en snoeit d zelve in het begin van de maand Maart.

De druivenboom heeft weinig of geen water noodi alleen bij aanhoudende droogte van drie à vier maand geeft men denzelven van tijd tot tijd wat water.

De boom groeit het voordeeligste door denzelven zuiv te houden, er voor zorgende dat zijne aarde rondom den st ten minste twee maal 's jaars door versche worde vervange

SOERABAYA,
4 *Januarij* 1858. *De Redactie.*

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Van*
Januarij	6	Nederl. Ind.	Carolina Sophia.	C. N. van der Beek.	Riouw.
„	—	„ „	Charlotta.	Sech Said bin Awab Djakim.	Banjermassing.
„	—	Nederlandsch	Prins Veldmaarschalk.	D. L. Immink.	Batavia.
„	—	„	China.	G. G. Luttenberg.	Amsterdam.
„	—	Bremer	Wilhelmine.	F. G. Kimme.	Melbourn.
„	8	Nederl. Ind.	Little Tot.	Katjoong.	Pasoeroean.
„	—	Bremer	Shakspeare.	C. H. Techter.	Batavia.
„	9	Nederlandsch	Immagonda Sara Clasina.	N. Rademaker.	„

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Naar*
Januarij	6	Nederlandsch	Margaretha Simonetha.	F. J. Hoffman.	Nederl. via Pasoeroean.
„	—	„	Willem de Clercq.	P. Ouwehand.	„ „ „
„	7	„	Pauline.	B. J. Post.	„ „ Probolingo.
„	—	Zweedsch	Carlsbad.	C. J. Fohroens.	Falmouth.
„	—	Nederlandsch	Koning Willem III.	H. H. Zeijlstra.	Amsterdam.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Engelsch	Limehouse.	Chester.	In reparatie.	Fraser Eaton & Co.
Nederlandsch	Prinses Amalia.	v. Blijn van Alkemade.	Nederland.	„ „ „ „
Amerik.	Norman.	S. Swett.	Onbepaald.	„ „ „ „
Fransch	Baron Hamelin.	E. Hamelin.	Frankrijk.	„ „ „ „
Nederlandsch	Dina.	De Haan.	Nederland.	„ „ „ „
„	Louise Maria.	Tjebbes.	„	Schimmelpenninck & Co.
„	Stad Leijden.	Van der Worm.	„	„ „ „
„	Prins Veldmaarschalk.	D. S. Immink.	Amsterdam.	Ruyl Cramer & Co.
Amerik.	Yankee Ranger.	H. Stohmann.	Nederland.	„ „ „ „
Nederlandsch	Gezina.	P. Burggraaff.	„	„ „ „ „
„	Pieter Schoenmaker.	Van Varelen.	„	„ „ „ „
„	Osiris.	W. H. Cramer.	Amsterdam.	„ „ „ „
„	Honigbij.	H. A. van Marion.	Nederland.	„ „ „ „
„	St. Jan	G. G. Lion.	„	„ „ „ „
„	Maria Elise.	M. van der Putte.	„	P. Kervel & Co.
„	Maria Adolphina.	A. Blom.	„	„ „ „ „
„	Equator.	J. G. Appel.	„	„ „ „ „
„	Antoinette.	J. M. de Winter.	„	B. J. Van Eck & Co
„	Henriette.	J. M. van der Veen.	„	„ „ „ „
„	China.	Luttenberg.	„	„ „ „ „
Bremersch	Wilhelmina.	Kumme.	„	„ „ „ „

Aangekomen Passagiers.

Met de Nederl. Ind. bark *Carolina Sophia*, de heer Bosch.— Met de Nederl. Ind. bark *Charlotta*, kapt. Termijtelen en echtg., 1 europeesch militair en 7 ontslagen kettinggangers.— Met de Nederl. bark *China*, de heer J. G. C. Jarman.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Suriname, Samarang, Admiraal van Kinsbergen en Madura; de schepen Louisa Maria, Dedoeljo Moebarak, Prinses Amelia, Stad Leijden, Gezina, Al Oosmanie, Osiris, Fathool Moebarak, Honigbij, Faidul Moebarak, Yankee Ranger, Norman en Fulkus So-Oot; de stoomschepen Padang en Langin Lamongaa; de barken Fatal Maän, Saijan Maskoor, Goansien, Fathal Kair, Baltimore, Djoedool Karim, Antoinette, Bacht Mastora, Pieter Schoenmaker, Maria Elise, Henriette, Abool Haier, Fatal Karim, Salma, Hoksing, Naim Balgijer, Fathool Joesoor, Kiem Tiang Hoat, Zein, Dina, Equator, Maria Adolfina, St. Jan, Baron Hamelin, Limehouse, Nawan Eljoesoor, Soedul Gair, Arief Banjarmaas, Borneo, Carolina Sophia, Charlotta, Prins Veldmaarschalk en China; de schoeners Egmond, Saparoea, Kiem Ingsoen, Moostarie, Masschoer, Fearnot, Hiatlie, Tjilatjap, Bella, Carolina en Bintang Timoor; de kotters Riengit, Tedok en Krabbe.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 7den tot en met den 9den Januarij 1858.

AANVOER.

Van Banjermassing per de Ned. Ind. bark *Charlotta*, gezagv. Sech Said Jakin, agent Gezagvoerder.

6670 bossen bindrotting, $24^{93}/_{100}$ picols trassie, 7580 stuks maloe koe matten, 26240 stuks kadjangmatten en kleinigheden, Sech Achmat Ba-adilia.

Van Nederland per het Nederl. schip *China*, gezagv. G. G. Luttenberg, agenten P. Kervel & Co.

99 collies koopmanschappen, 100 mand. miner. water, 100 stuks hammen en linnen, Gebr. van Delden; 109 collies manufacturen, 193 vaten en kisten bier, 100 stuks hammen, 200 vaatjes boter, 185 kistjes kaas, 22 kisten provisien, 70 manden miner. water, 50 collies glas, aarde en houtwerk, kramerijen en koopmanschappen, Schimmelpenninck & Co; 119 collies glas en aardewerk, 2 kisten likeuren, 50 kistjes kaas, Karthaus & Co; 60,000 stuks metzel steenen, N. H. M; 220 vaatjes boter, 20 kisten cognac, 3 kistjes zijden manufacturen, P. Kervel & Co; 100 kisten bier, 59 collies provisien, J. F. van Leeuwen & Co; 130 stuks hammen, 25 vaatjes rolpens, 31 vaatjes soucijssen, 60 vaatjes boter, 25 kistjes kaas, Adam & 100 vaatje boter, 4 collies koopmanschappen, Van Raalten; 11 diverse goederen, de Sturler & Co; 1 kist kramerijen, 21 c provisien, 1 kistje hoeden, 1 kistje drukletters, 1 vat druk inkt, (Kocken; 28 kisten provisien, 18 kisten likeuren, Hissink; 7 k papier, verfwaren, ijzer, schroeven en koopmanschappen, Kruer Oven & Co; 12 kistjes koopmanschappen, van der Valk; 4 k kramerijen, Major Matzen & Co; 17 collies machinerien, 2 k koopmanschappen, G. F. C. Rose; 1 kist stroohoeden, P. Oechs 1 kist diverse, H. K. Steup; 1 kistje koopmanschappen, P. C Roijen; 1 kistje boeken, W. van Zwam; 1 kistje provisien, B. J Eck & Co; 6 manden miner. water, 1 pak sigaren, W. J. van Broek; vijf achste vaten boter, J. F. C. Hoffman; 1 kistje br H. Vemer; 8 balen molton dekens, 16 kisten provisien, 1 zilverwerk, 58 vaten bier, 184 collies koopmanschappen, Cramer & Co; 100 vaatjes boter, 60 kistjes kaas, 35 collies visien en koopmanschappen, Order.

Van Riouw per de Ned. Ind. bark *Carolina Sophia*, ge van der Beek, agent Gezagvoerder.

1000 stuks planken, Gezagvoerder.

UITVOER.

Naar Nederland per het Ned. schip *Louisa Maria*, gez. P. Tje $11379^{66}/_{100}$ picols suiker, $155^{34}/_{100}$ picols sapanhout, 220 picol dammar, B. J. van Eck & Co; 2000 stuks koe- en buffelhu $534^{42}/_{100}$ picols tabak, Schimmelpenninck & Co; 730 picols kurl 200 stuks buffelhuiden, W. Mathieu & Co.

Marktprijzen.

SUIKER N°. 16 per picol *f* 15.—
KOFFIJ per picol Nominaal.
RIJST (CARGA) per koijang *f* 135 à *f* 140.—
Id. (WITTE) „ „ *f* 165 à *f* 180.—
KOEHUIDEN per 100 st. *f* 350 à *f* 500.—
ARAK per legger *f* 80 à *f* 90.—
OLIE (KLAPPER).
OLIE (KATJANG).
KADJANG MATTEN.
ROTTING *f* 9 à *f* 10.—
WISSELKOERS 107 % à 108 %

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA.